

Re-Profiling มสธ.: มุมมองของผู้ก่อตั้ง

โดย

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน

I

หลักการและเหตุผล
สภาพแวดล้อม
ภายนอกของโลก
และของประเทศไทย
เปลี่ยนแปลงไปอย่าง
รวดเร็ว ต้องปฏิรูป
อุดมศึกษาให้รองรับ
การเปลี่ยนแปลง

เป็นเสมือนตัวรถจักร
ที่ช่วยขับเคลื่อนการ
พัฒนาประเทศสู่
“ประเทศไทย 4.0”

ต้องปรับยุทธศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยไทย
(Re-Profiling)

เพื่อ

รองรับโอกาสและ
ความท้าทายในอนาคต

ยกระดับขีด
ความสามารถใน
การแข่งขันของประเทศ

เป้าหมายหลัก

- ปรับเปลี่ยนบทบาทที่สะท้อนอัตลักษณ์และ
ภารกิจหลักด้านการสร้างคน สร้างความรู้
และนวัตกรรม
- ปรับหลักสูตรการศึกษาและการฝึกอบรม
เพื่อพัฒนาคนทุกช่วงชีวิตโดยเฉพาะ
กลุ่มเป้าหมายวัยแรงงานและผู้สูงอายุ
- ปรับระบบบริหารให้มีธรรมาภิบาล
ประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมและ
ความรับผิดชอบต่อสังคม

มหาวิทยาลัย
4.0

II
การดำเนินการ
ปรับยุทธศาสตร์
(Re-Profiling)
5 ขั้นตอน

- ➔ 1. วิเคราะห์ศักยภาพของมหาวิทยาลัย
  - ➔ ปัจจัยแวดล้อมภายในและภายนอก
  - ➔ นโยบายรัฐบาลและความต้องการส่วนรวมและส่วนบุคคล
  - ➔ ข้อมูลพื้นฐานของมหาวิทยาลัยและของกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ
- ➔ 2. วิเคราะห์และกำหนดความพร้อมที่มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองต่อการพัฒนาพื้นที่และประเด็น
- ➔ 3. ทบทวนและปรับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการดำเนินการให้ชัดเจนในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งปรับลดภารกิจที่ไม่ใช่จุดเน้น
- ➔ 4. ปรับแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยและจัดเตรียมทรัพยากร
- ➔ 5. กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการปรับปรุงยุทธศาสตร์

III
จัดการศึกษา
“วันนี้” เพื่อ
“พรุ่งนี้” การศึกษา
จึงต้องสอดคล้อง
และสนองตอบต่อ
ความเปลี่ยนแปลง
และความต้องการ
ในอนาคต

สภาพการณ์และ
ความต้องการของสังคม:
กรณีประเทศไทย

- สภาพปัจจุบัน
- ปัญหา
- กรอบยุทธศาสตร์ชาติ

คุณลักษณะและ
การดำเนินชีวิตคนรุ่นใหม่
ของประเทศไทยและ
ประชาคมโลก

- คุณลักษณะ
- +
- การดำเนินชีวิต

การปรับเปลี่ยนสู่โลกแห่งการเปลี่ยนแปลง

ศตวรรษที่ 21

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ประเทศไทย 4.0

IV
สภาพปัจจุบัน
และปัญหาของ
ประเทศไทย
สรุปจาก
ผลการศึกษา
ของ
สภาพภูมิรูปแห่งชาติ

สภาพ
ปัจจุบัน

- มีรายได้ระดับปานกลาง
- มีความเหลื่อมล้ำสูง
- ทุจริตคอร์รัปชันมาก
- ความขัดแย้งที่รุนแรง

ปัญหา

- ทุนมนุษย์อ่อนด้อย
- ทุนสังคมที่อ่อนแอ
- ทุนธรรมชาติเสื่อมโทรม
- ทุนคุณธรรมจริยธรรม
ที่เสื่อมทราม

ต้องเร่งรัด
ขจัดปัญหา
และสร้างกรอบ
ยุทธศาสตร์ชาติ
เพื่อการปฏิรูป
ประเทศไทย
สู่อนาคต
ที่ทำนายในช่วง
20 ปี ข้างหน้า

V
กรอบยุทธศาสตร์ชาติ
สภาพัฒนารูปแห่งชาติ

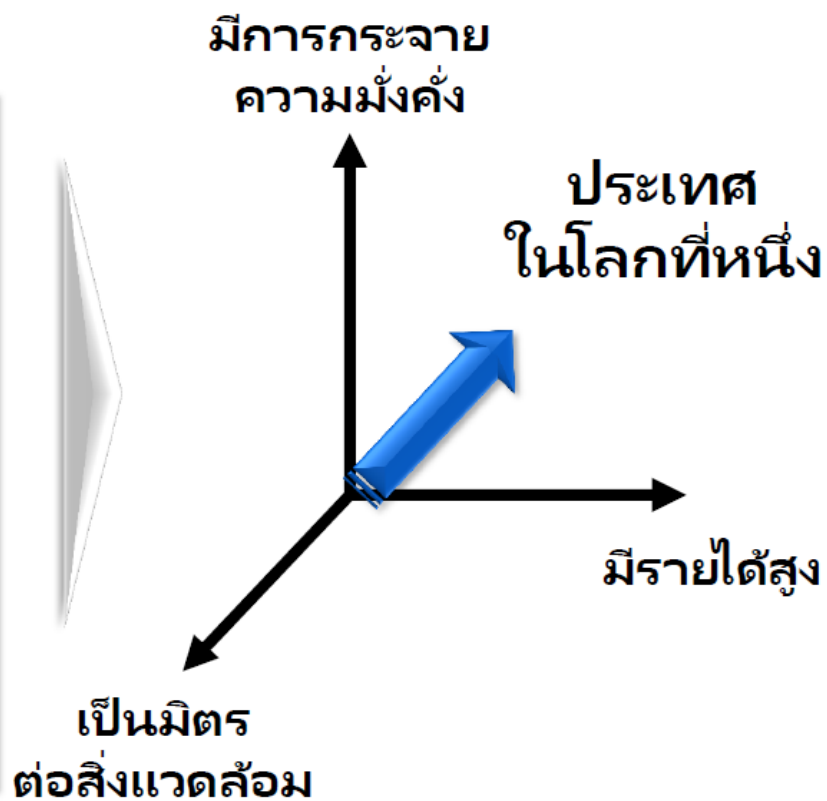
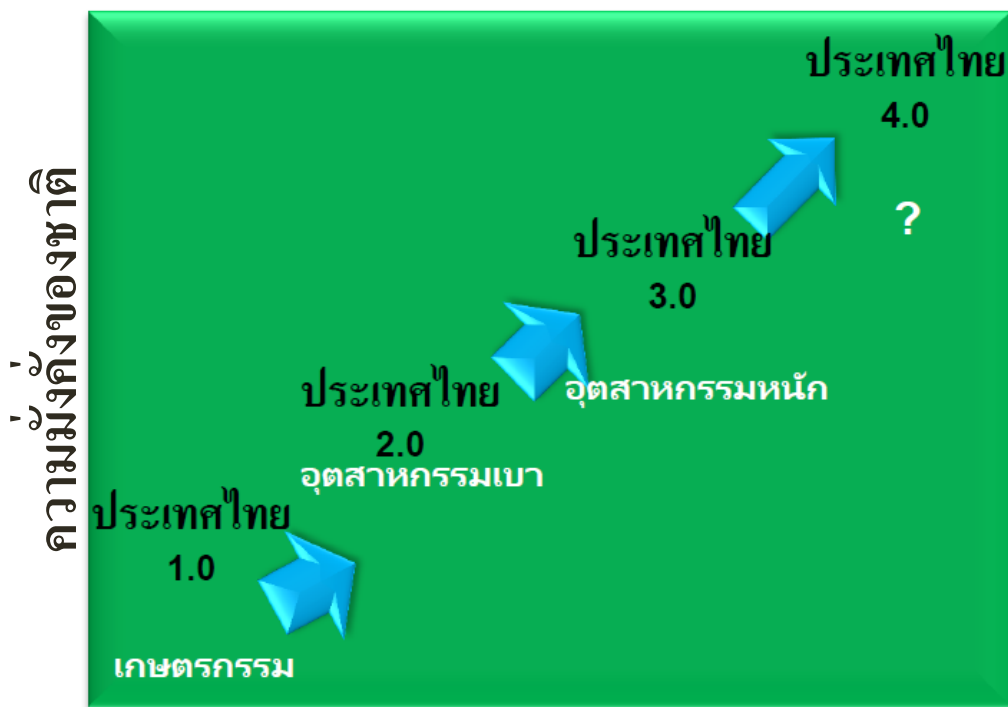
การเปลี่ยนผ่านสู่
ประเทศในโลกรุ่นหนึ่ง

- ➔ มีการกระจายความมั่งคั่ง
- ➔ มีรายได้สูง
- ➔ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

โมเดลประเทศไทย
4.0

- ➔ ประเทศรายได้สูง
- ➔ คลัสเตอร์อุตสาหกรรมหลัก
- ➔ ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

การเปลี่ยนผ่านสู่ประเทศในโลกรที่หนึ่ง

ที่มา: สถาบันรูปแห่งชาติ

โมเดลประเทศไทย 4.0

ขับเคลื่อนด้วย
ทรัพยากร

ขับเคลื่อนด้วย
ประสิทธิภาพ

ขับเคลื่อนด้วย
นวัตกรรม

VI
มุมมองเกี่ยวกับ
Re-Profiling
มสธ.

ตามเป้าหมายหลัก
และขั้นตอน
การปรับยุทธศาสตร์

1. วัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายกำหนด
  - มาตรา 5 เป็นสถาบันการศึกษาแบบไม่มีชั้นเรียนของตนเอง
  - มาตรา 6 ใช้ระบบสื่อการสอนทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือวิธีการอย่างอื่น ที่ผู้ศึกษาสามารถเรียนได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติ... การรับเข้าศึกษาโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก
  - หมายเหตุท้าย พ.ร.บ. มสธ. 2521: เป็นการให้การศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แก่ผู้ที่ประกอบอาชีพอยู่แล้ว และเป็นการให้การศึกษานักศึกษาทุกชั้นตลอดชีวิต
  - เป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่สอนทางไกลผ่านสื่อการสอน
2. วิธีการจัดการศึกษาทางไกลโดยอาศัยเทคโนโลยีที่สามารถใช้เป็นสื่อการสอนให้เรียนได้ด้วยตนเอง: แผน มสธ. (STOU Plan) พ.ศ. 2523 และ พ.ศ.2543
3. โครงสร้างประชากรกับผู้รับโอกาสทางการศึกษาของ มสธ.
4. การตอบสนองวาระในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 ของ มสธ.

VI.1
อัตลักษณ์ มสธ. ตามที่
กฎหมายกำหนด

เป็นอัตลักษณ์ที่สะท้อนความทันสมัยและ
ความเป็นคนไทย 3.0 ตามพลวัตโลกใน
ศตวรรษที่ 21 ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง
อันเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต
เพื่อสร้างทุนมนุษย์ให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์

ต้องพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อ
และการมีปฏิสัมพันธ์ที่หลากหลาย
(INTERACTIVE LEARNING) เพิ่มขึ้น
เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมายอย่าง
สร้างสรรค์ นำไปปฏิบัติเพื่อส่วนรวม
สามารถสร้างความรู้และใช้ความรู้สร้าง
นวัตกรรมก็จะเป็นคนไทย 4.0

การปรับเปลี่ยนสู่โลกในศตวรรษที่ 21

พลวัตโลกใน
ศตวรรษที่ 21

เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม
การดำรงอยู่

เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม
การเรียนรู้

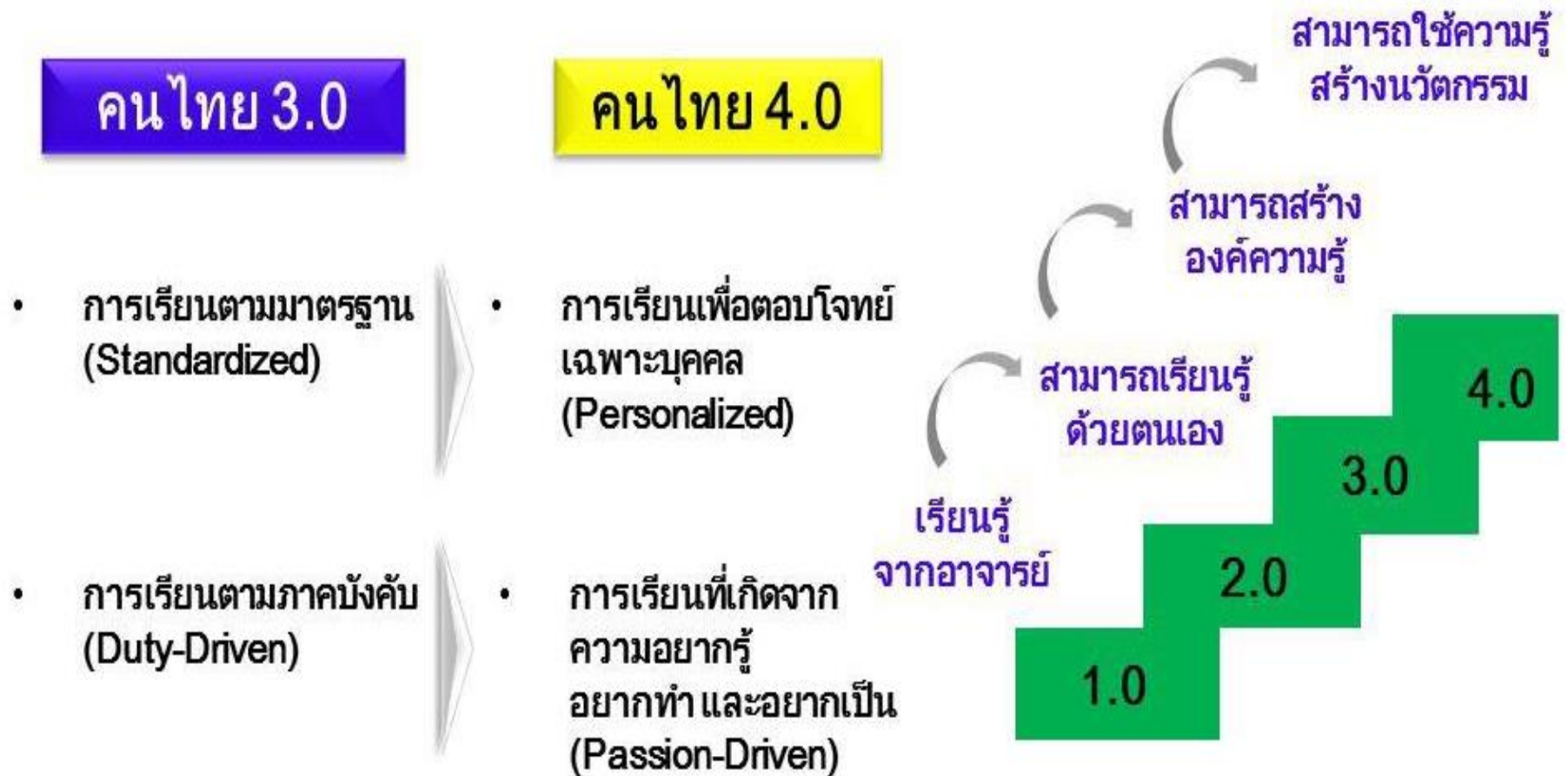
เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม
การทำงาน

เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม
การดำเนินธุรกิจ

ที่มา: พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน THAILAND 4.0

เรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย เน้นการใช้ความรู้สร้างนวัตกรรม

เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เน้นการใช้ความคิด กระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

คนไทย 3.0

- การเรียนรู้ในห้องเรียน/
ในโรงเรียน/ในระบบ
- การเรียนจากข้อเท็จจริง
(Fact-Based)
- การเรียนแบบเฉื่อยชา
(Passive Learning)
- การเรียนแบบถ่ายทอด
(Transmitting)
- คิดในกรอบ

คนไทย 4.0

- การเรียนรู้นอกห้องเรียน/
นอกโรงเรียน/นอกระบบ
- การเรียนที่เริ่มจากการใช้
ความคิด (Idea-Based)
- การเรียนด้วยความกระตือรือร้น
(Active Learning)
- การชี้แนะอยู่ห่างๆ
(Mentoring)
- คิดนอกกรอบ

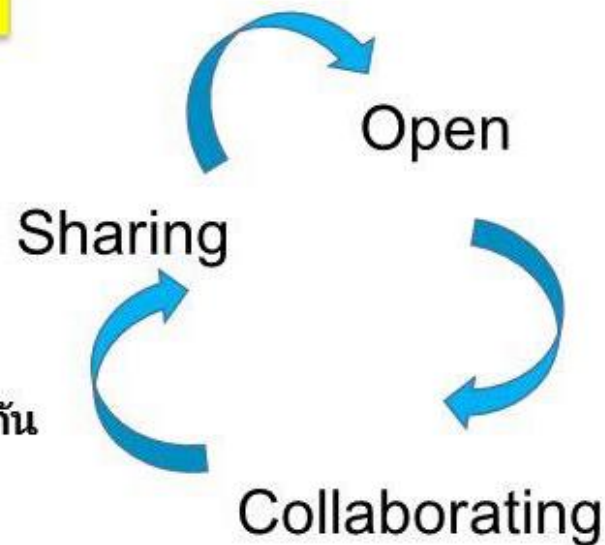
เรียนรู้เพื่อส่วนรวม เน้นปลูกจิตสำนึกและมีความ รับผิดชอบต่อสังคม

คนไทย 3.0

- การรังสรรค์ส่วนบุคคล
(Individual Creating)
- รางวัลจากการแข่งขัน
(Competing Incentive)
- ผลประโยชน์ร่วม
(Common Interest)

คนไทย 4.0

- การรังสรรค์ร่วม
(Common Creating)
- รางวัลจากการทำงานร่วมกัน
(Sharing Incentive)
- คุณค่าร่วม
(Sharing Value)

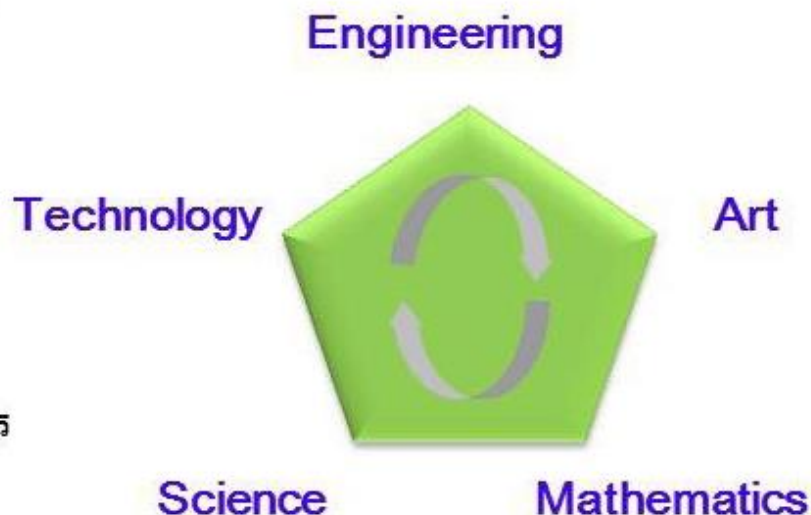
เรียนรู้เพื่อการนำไปปฏิบัติ ผ่าน STEAM

คนไทย 3.0

- เน้นการเรียนรู้จากทฤษฎี
- เน้นการเรียนรู้แบบฟังบรรยาย
- ความสำเร็จวัดจากการเรียนให้จบครบหน่วยกิต
- ใบปริญญา

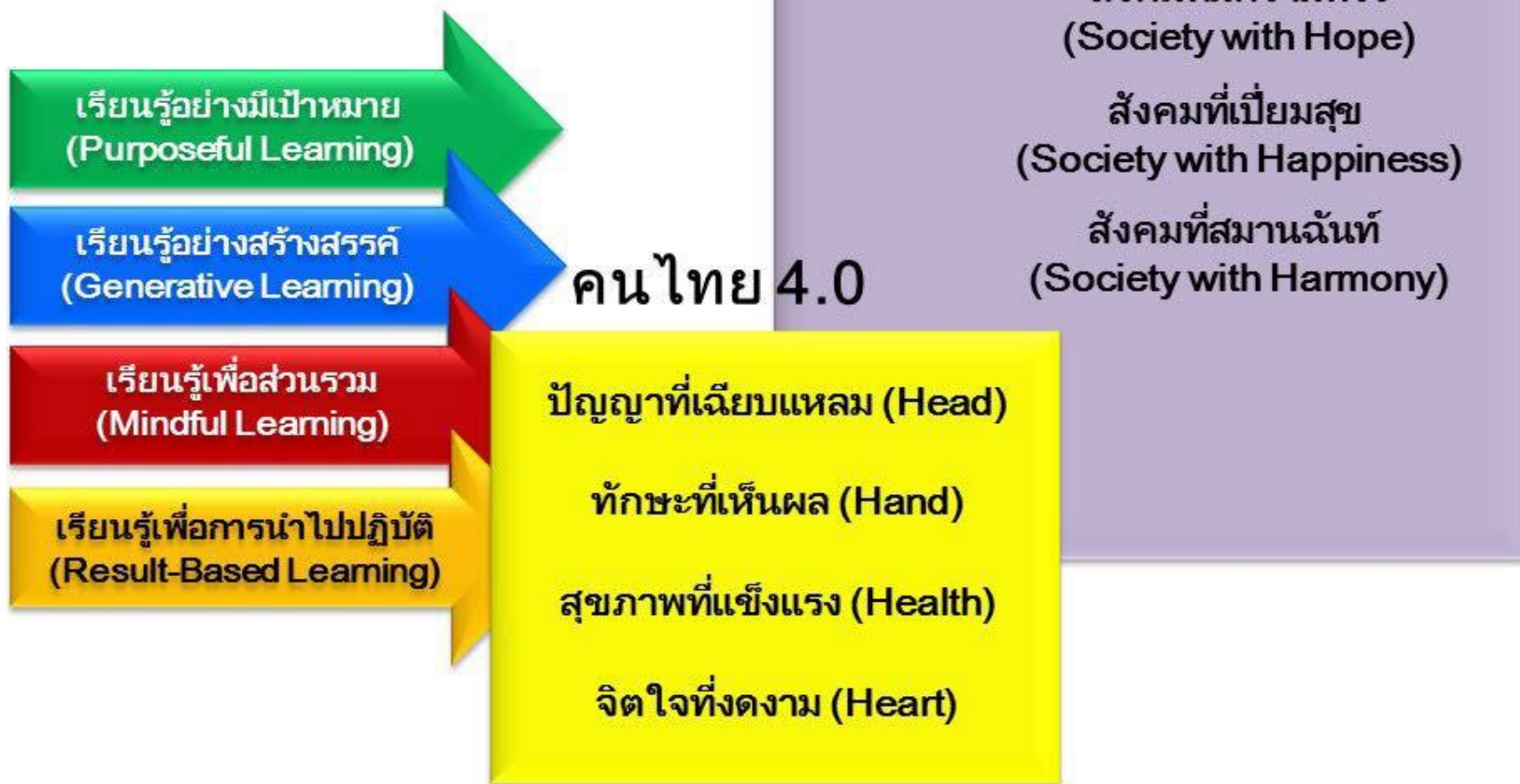
คนไทย 4.0

- เน้นการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา
- เน้นการทำโครงการในรูปแบบต่างๆ
- ความสำเร็จวัดจากการบรรลุผลสัมฤทธิ์
- จบแล้วต้องมึงงานทำ

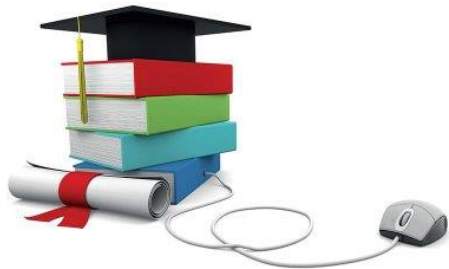
กระบวนการเรียนรู้ จะเตรียมคนไทย 4.0 เพื่อ เปลี่ยนผ่านสู่สังคมไทย 4.0

สังคมไทย 4.0

VI.2
วิธีการจัดการ
ศึกษาทางไกล
แผน มสธ. 2523
และ
แผน มสธ. 2543

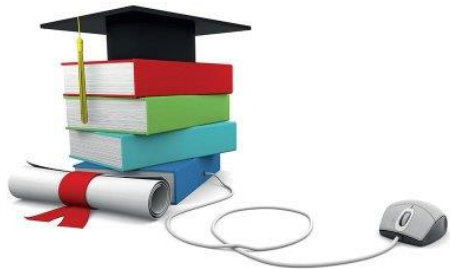

- ➔ เป็นแผนการจัดการศึกษาทางไกลที่สะท้อนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามพัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารในแต่ละยุค
  - ➔ การสอนทางไปรษณีย์ยุคเทคโนโลยีการพิมพ์ (Print)
  - ➔ การสอนทางวิทยุ-โทรทัศน์ ยุคเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน (Radio-T.V.)
  - ➔ แผน มสธ. 2523 แบบสื่อประสม โดยมีสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลัก และสื่อวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์เป็นสื่อเสริม
  - ➔ แผน มสธ. 2543 แบบสื่อประสม เพิ่มสื่อคอมพิวเตอร์ พัฒนาชุดการสอนทางไกล อิงสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อคอมพิวเตอร์ออนไลน์ภาพเสียง
- ➔ พัฒนาแผน มสธ. 2560 เป็นแบบ Blended Learning จาก Digital Technology + Learning by Doing และการทำ Activities โดยกิจกรรมกลุ่ม + ปรับปรุงระบบการวัดผลจากการสอบอย่างเดียวเป็นการประเมิน Assessment หลากหลายตามวิธีการเรียนรู้และการทำกิจกรรม

VI.2
วิธีการจัดการ
ศึกษาทางไกล
แผน มสธ. 2523
และ
แผน มสธ. 2543

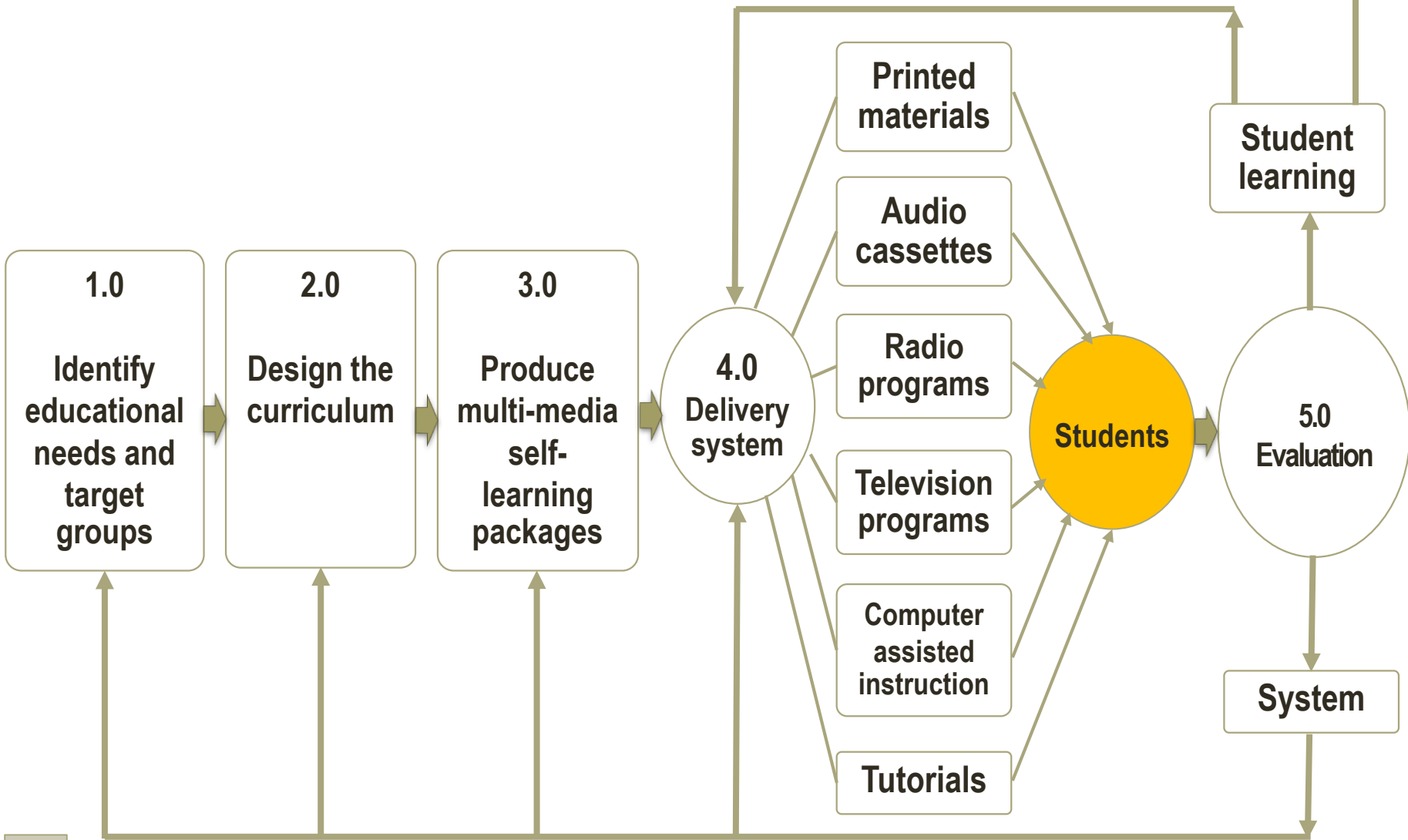
ปรับปรุงศูนย์วิทย์พัฒนา มสธ.ทั่วประเทศ รองรับกิจกรรม
การเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณาจารย์ นักศึกษา
และการสอนผ่านสื่อเทคโนโลยี ให้สัดส่วนระหว่าง Self-
Learning: Interactive Learning 70:30

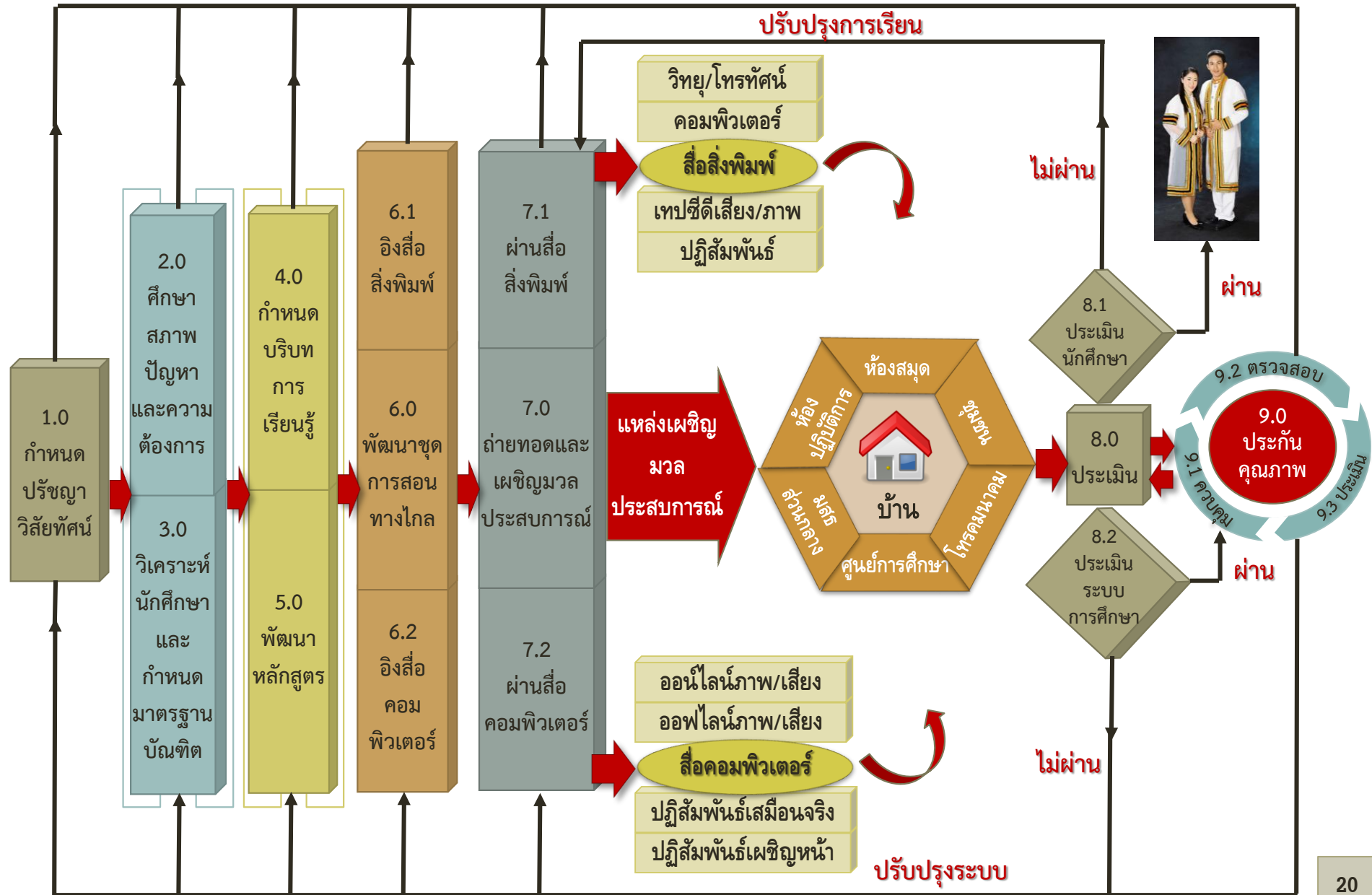
“STOU Plan” for the distance-teaching system

GRADUATION

FEEDBACK

แผน มสธ. 2543 (STOU PLAN 2000)

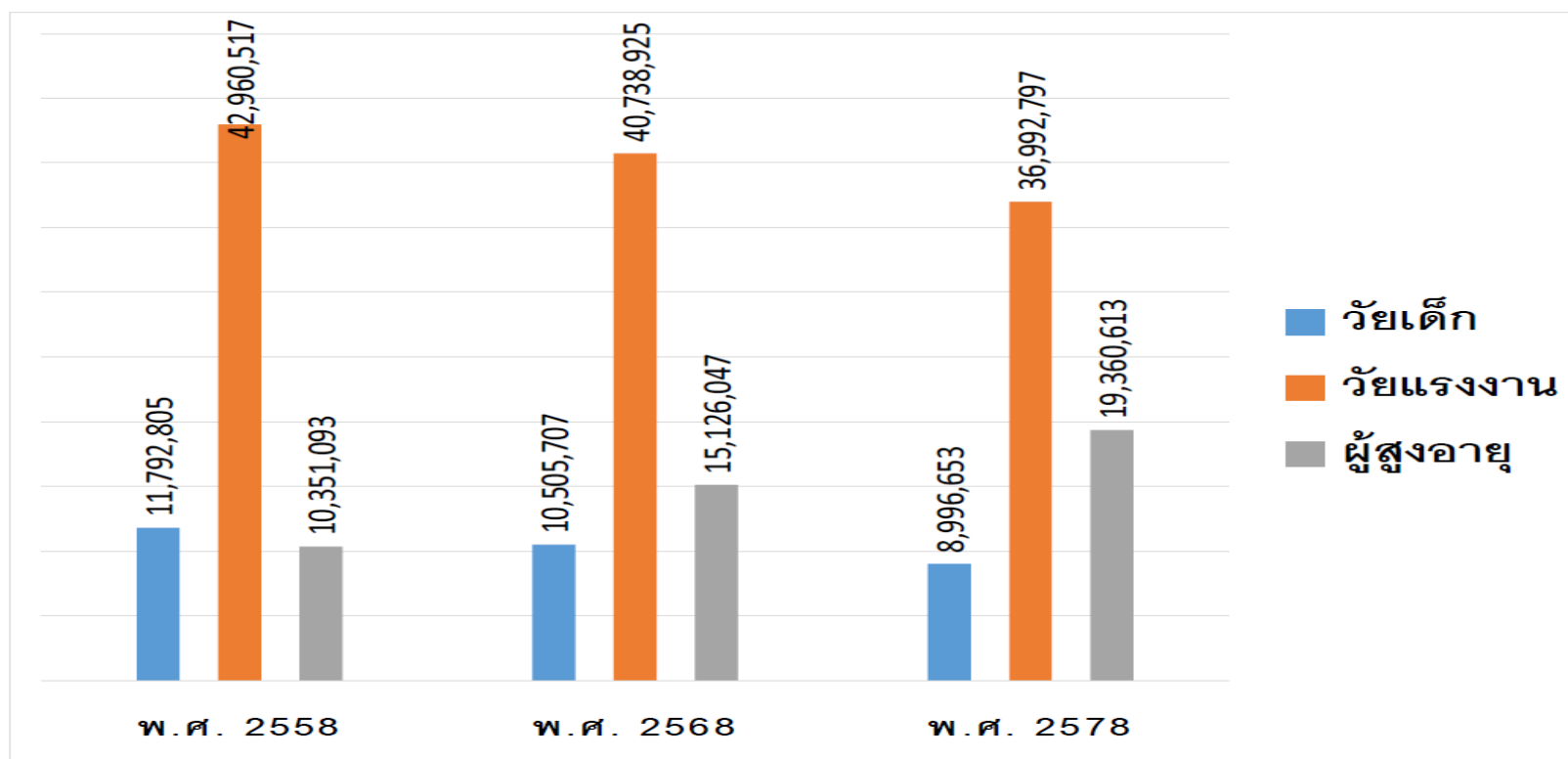
VI.3
โครงสร้าง
ประชากรกับ
ผู้รับโอกาสทาง
การศึกษาของ
มสธ.

- ➔ แนวโน้มประชากรไทยในศตวรรษที่ 21
  - ➔ มุ่งสู่สังคมสูงวัย (Aging Society)
  - ➔ Aging Population เพิ่มขึ้น 20% ภายใน 10 ปี และ 30% ภายใน 20 ปี
- ➔ 40 ปีที่ผ่านมา นักศึกษา มสธ. กว่า 80% เป็นผู้ที่ทำงานกลุ่มเป้าหมายตามโครงสร้างประชากร 20 ปีข้างหน้า คือคนในวัยแรงงานและผู้สูงอายุจำนวน 80 - 86% ของประชากร 65 ล้านคน
- ➔ ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ ความสนใจ ความต้องการและความพร้อมที่จะเข้าศึกษาใน มสธ. ของประชากรกลุ่มดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลมาเป็นพื้นฐานของการทำแผนระยะสั้น ระยะยาว ในการพัฒนาการศึกษาทางไกลที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์และการสร้าง Productive Aging Group ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

จำนวนประชากร พ.ศ.2558-2578

	ประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี)	ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี)	ประชากรผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)	รวม
พ.ศ.2558	11,792,805 (18%)	42,960,517 (66%)	10,351,093 (16%)	65,104,415
พ.ศ.2568	10,505,707 (16%)	40,738,925 (61%)	15,126,047 (23%)	66,370,679
พ.ศ.2578	8,996,653 (14%)	36,992,797 (57%)	19,360,613 (29%)	65,350,063

VI.4.1
การตอบสนอง
วาระในการ
ขับเคลื่อน
ประเทศไทย 4.0
ของ มสธ.

พันธกิจสามสร้าง

- ➔ สร้างคน ให้การศึกษาอบรม: ทุมนมนุษย์ให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณภาพและตรงตามความต้องการ
- ➔ สร้างความรู้ โดยการวิจัยเพื่อนำ ผลไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนา
- ➔ สร้างนวัตกรรมต่อยอดจากการวิจัย

ที่ใช้ประโยชน์
ได้จริง

VI.4.1.1
ด้าน
การสร้างคน

- ➔ โดยการสร้างบัณฑิตให้เป็นที่ “บุคลากรองค์การ” และ “ผู้ประกอบการ” ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดแรงงานและคนยุคใหม่ ด้วยวิธีการใหม่ อาทิ การเรียนรู้จากการทำงานในรูปสหกิจศึกษา (Cooperative and Work Integrated Education: CWIE) การพัฒนาผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) กิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) หรือ Talent Mobility ในรูปแบบอื่น
- ➔ โดยการให้บริการการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นที่เสริมทักษะวิชาชีพและการดำเนินชีวิตที่หลากหลายเพิ่มเติมจากสัมฤทธิ์บัตรและการฝึกอบรมเพิ่มสมรรถนะแก่ผู้อยู่ในวัยทำงานและวัยผู้สูงอายุ
- ➔ โดยการปรับปรุงคุณภาพการสอนและสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งนักศึกษา คณาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

VI.4.1.2
ด้าน
การสร้าง
ความรู้ผ่าน
การวิจัย

- ➔ โดยการเสริมสร้างขีดความสามารถการวิจัยให้แก่คณาจารย์ นักศึกษาวิจัย (Research Student) และบุคลากรร่วมวิจัย รวมทั้งสร้าง Research Internship และLeadership
- ➔ โดยการระดมทุนสนับสนุนการวิจัยอย่างต่อเนื่อง
- ➔ โดยการสร้างระบบสนับสนุนการทำวิจัยระบบบัณฑิตศึกษา เพื่อสร้างนักวิจัย และความเป็นหุ้นส่วนการวิจัยกับองค์กรภายนอกทั้งในและนอกประเทศ

VI.4.2

การตอบสนอง
คัลสเตอร์หลักใน
โมเดลประเทศไทย 4.0
เน้นศักยภาพและ
ความพร้อมของ มสร.

กลุ่ม
อุตสาหกรรม
เป้าหมาย

- ➔ อาหารและเกษตร
(ส่งเสริมการเกษตร)
- ➔ สาธารณสุขและสุขภาพ
(พยาบาล วิทยาศาสตร์สุขภาพ)
- ➔ เศรษฐกิจสร้างสรรค์และวัฒนธรรม
(นิติศาสตร์ นิเทศศาสตร์
มนุษยศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิทยาการ
จัดการ ศิลปะศาสตร์ ศึกษาศาสตร์
เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี)

VI.4.3

การสร้างความสำเร็จทางเศรษฐกิจภายในประเทศ

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน (นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี)

VI.4.4

บูรณาการอาเซียนเชื่อมประเทศไทยสู่ประชาคมโลก

→ สร้างความตระหนักสำนึกความเป็นอาเซียน ด้าน Socio-Cultural Education

→ สร้างความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาถิ่นในการเชื่อมประเทศไทยสู่อาเซียนและประชาคมโลก

VIII บทสรุป

การก้าวไกลสู่ความเป็นมหาวิทยาลัย 4.0 คือ การก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เป็นทั้งโอกาส และความท้าทาย การกล้าคิดใหม่ ทำใหม่ เพื่อให้มหาวิทยาลัยสนองตอบต่อความต้องการของคนและสังคมยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แม้จะเป็นเรื่องที่ยากก็ต้องทำ แต่สิ่งที่น่าจะยากกว่า คือ การกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองซึ่งก็ต้องทำเช่นกัน

Re-Profiling มสธ.: มุมมองของผู้ก่อตั้ง

โดย

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน

